

Amerikaanse bedrijven), is nu aangegroeid tot meer dan 2000 dollar, ondanks twee grote crises en een wereldoorlog.

Beleggen is ook een belangrijke grondstof van het economische succes van Nederland door de eeuwen heen. Beurshandel is hier uitgevonden en het veelgeprezen Nederlandse pensioenstelsel zou niet kunnen bestaan zonder beleggingsrendement.

Voor iedereen die serieus wil werken aan een gezonde financiële toekomst, zal beleggen niet langer een keuze zijn maar noodzaak. Dat besef komt voor velen op een moment dat de beleggingsomgeving moeilijker is geworden. Banken worden door wet- en regelgeving gedwongen om minder risico te nemen maar beleggers worden ironisch genoeg tot steeds risicovoller gedrag verleid om nog enig rendement te behalen.

Ongekende tijden

Het meest zichtbaar is die ontwikkeling op de obligatiemarkten. Het verhaal is bekend: om de economie weer aan de praat te krijgen, hebben centrale bankiers geld uitiem goedkoop gemaakt. Niet eerder drukten centrale bankiers hun rentetarieven zo lang en zo diep naar beneden. Gevolg is dat de rentevergoeding op obligaties, de basis van iedere beleggingsportefeuille, rond of onder nul beweegt. Dat obligaties afgelopen jaar, tot veler verrassing toch goed presteerden, was uitsluitend te danken aan het feit dat de rente nog verder daalde waardoor eerder uitgegeven obligaties ineens aantrekkelijker bleken dan nieuw uitgegeven schuld papier.

In de zoektocht van beleggers naar veiligheid is een negatieve rentevergoeding op obligaties inmiddels de norm. Beleggers zijn bereid geld toe te leggen om een lening te geven aan sterkere eurolanden. Ook bedrijven kunnen geld bij beleggers ophalen voor minder dan niks. Het Zwitserse Nestlé had de primeur door als eerste bedrijf ter wereld geld van beleggers te lenen tegen een negatieve rente. Die ongewone situatie deed Klaas Knot, president van De Nederlandsche Bank, verzuchten dat het hem sterk leek dat een bedrijf geheel risicovrij is.

Obligatiebeleggers die nog wél enige vergoeding willen voor het geld dat ze ter beschikking stellen, moeten hun

aandacht verleggen naar obligaties van mindere kwaliteit. Uiteraard betekent dat ook meer risico.

Complex

Aandelenmarkten hebben geprofiteerd van de massale toevloed van nieuw geld en de matige perspectieven van obligaties. Sinds 2009 zijn aandelenkoersen over een brede linie omhooggeschoten. Bezorgde geluiden over bubbelvorming en oververhitting zijn al lang niet meer voorbehouden aan het gebruikelijke leger van doemdenkers. Een gezaghebbende instelling als de Bank of International Settlements (BIS), de bank der centrale banken, waarschuwt al enige tijd voor te hoog opgelopen beurzen, evenals een aantal van zijn leden waaronder De Nederlandsche Bank.

Daar komt nog bij dat het klimaat waarin beursgenoteerde bedrijven moeten opereren een stuk uitdagender is geworden. Er zijn de uitdagingen op ‘korte termijn’ zoals interventies van centrale banken, heftig fluctuerende valutakoersen, verrassend bewegende olieprijsen en geopolitieke spanningen. Op een wat hoger niveau is duidelijk dat globalisering en digitalisering veel vragen van ondernemingen.

Het gros van de grotere Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen haalt een aanzienlijk deel van zijn omzet buiten Nederland en buiten Europa. Dat betekent zaken doen in gebieden met andere waarden en normen, waardoor het risico groter is de standaarden in de thuismarkt te overtreden. De verwickelingen bij een concern als SBM Offshore hebben laten zien waar dat toe kan leiden. Er wordt van ondernemingen ook veel meer aandacht gevraagd op het gebied van controle. Want juist in minder gereguleerde omgevingen ver weg zijn de risico's groter. Beleggers die hun geld ter beschikking stellen aan ondernemingen willen het comfort hebben dat bedrijven hun belang met zorg behandelen. Afgelopen jaren bleken ondernemingen en de hun controlerende accountants hier toe meermaals niet in staat. Bij veel bedrijfsongelukken waren de interne en externe controlemechanismen niet op orde of in ieder geval niet meegegroeid met de onderneming.